

Politikī jautājumu krustugunīs

Vai Saeimas deputātu kandidāti atbalsta mazās lauku skolas?

Egita Terēze Jonāne

“Vietējā Latgales Avīze” pirms Saeimas vēlēšanām, kas notiks 1. oktobrī, Latgales deputātu kandidātu sarakstu līderiem un pārstāvjiem uzdod aktuālus, pat sasāpējušus jautājumus, lai lasītājs zinātu, par ko balsot. Mūsu redzējums – visiem balsstiesīgajiem iedzīvotājiem ir jāiet uz vēlēšanām.

Jautājums. Kā jūs vērtējat lauku skolu pienesumu izglītībai reģionos? Kā saglabāsi palikušās lauku skolas, saņemot vēlēšanu uzticības mandātu 1. oktobrī?

Latgales vēlēšanu sarakstu vairāku pārstāvju atbildes:

Rihards Kozlovskis (Jaunā Vienotība):

Izglītības nozare, īpaši Austrumlatvijā, ir pamatu pamats valstiskuma un piederības stiprināšanai, caur to arī būtisks stūrakmens valsts drošībai. Uzskatu, ka mazās lauku pamatskolas arvien ir jāsaglabā pēc iespējas tuvu bērna dzīvesvietai. Citādāk ir ar vidusskolām – vidējā izglītība jauniešiem jāiegūst attīstības centros, kur ir moderni aprīkotas laboratorijas un spēcīga materiālā bāze.

Likumdevēja uzdevums ir nodrošināt pašvaldībām likumisko bāzi mazo skolu saglabāšanai, nepieciešams papildu finansējums pedagogu algām. Jau ir ieviesti, bet būtu jāpalielina apmaksas koeficienti finansējumam uz vienu skolēnu laukos, it sevišķi pierobežas teritorijās.

Jekaterīna Stehnovska-Slavska (Latvijas Krievu savienība):

Partija «Latvijas Krievu savienība» vienmēr ir uzskatījusi, ka lauku skolas ir ļoti svarīgas izglītībai reģionos. Iespēja iegūt kvalitatīvu izglītību savā dzīvesvietā nodrošina Latvijas lauku izdzīvošanu. Mūsu partija vienmēr ir iestājusies par vienlīdzīgu kvalitatīvas izglītības pieejamību visiem Latvijas iedzīvotājiem. Vienlaikus uzskatām, ka atsevišķu lauku skolu apvienošana var ievērojami uzlabot izglītības kvalitāti un līdz ar to sniegt labāku nākotni bērniem no attāliem reģioniem. Tomēr šeit ļoti svarīga ir individuāla pieeja. Bērniem nevajadzētu braukt pārāk tālu, tāpēc jāapvieno tikai skolas, kas atrodas salīdzinoši tuvu viena otrai. Gadījumā, ja mani ievēlēs, es organizēšu katra atsevišķa gadījuma rūpīgu izvērtēšanu. Dažos gadījumos glābiņš varētu būt papildu funkciju pievienošana skolu izglītības funkcijai (pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem, pasta pakalpojumi, pulciņi vai pieaugušo izglītība). Pārējos gadījumos ir iespējams piesaistīt Eiropas finansējumu mazo kopienu saglabāšanai vai organizēt labdarības pasākumus mazo skolu atbalstam.»

Ernests Jurkāns (Suverēnā vara):

Lauku skolas ir milzīga tautas bagātība, bet jau desmit un vairāk gadus tiek nīdēta ar iekļaujošās izglītības ideoloģiju savdabīgā izpildījumā – ja nespēj sekot mācībām, tad nu labāk ej uz kādu lauku skolu. Tas vēl nebūtu nekas, jo ar mazāku skolēnu skaitu klasē ir iespējama individuāla pieeja, bet skolotājiem tiek uzlikts pienākums cīnīties ar bērniem un pusaudžiem, kuru vieta būtu kādā speciālā skolā ar attiecīgi zinošāku personālu. Līdz ar to šī lauku skolu romantiskā burvība tiek sistēmiski degradēta. Arī, pieaugot pārvietošanās iespējām, labāko skolēnu vecāki ved savus bērnus uz tālākām izglītības iestādēm, lai varētu iegūt labāku izglītību, lai arī skolu vērtēšana ir vienkārša, jo netiek ņemti vērā skolēnu sadales principi. Kādi būtu risinājumi?

1. Lielajās skolās skolotāji ir pārslogoti un izdeguši, pārmocīti, reizē saņem lielākas algas nekā mazajās skolās. Mazajās lauku skolās darbs ir, bet algas mazas. Nepieciešams ar saprātīgiem izlīdzināšanas koeficientiem veicināt skolotāju «izplūšanu» pa reģioniem un pat mazajām skolām.

2. Izbeigt ļoti kļūdaino un izglītības sistēmu graužoši iekļaujošo izglītību, kas ne tikai traucē bērniem apgūt vielu, bet bez atbilstoša speciālista klātbūtnes traucē bērniem ar veselības problēmām attīstīties. Un pedagogiem ir uzlikts papildu slogs.

3. Ņemot vērā, ka pēdējos gados skolās ir ieguldīti milzīgi Eiropas Savienības un Latvijas valsts budžeta līdzekļi, būtu jāuzskata, ka šo iestāžu slēgšana ir sabotāža un ekonomisks noziegums ar atbilstošu vainīgo saukšanu pie atbildības.

Regīna Ločmele (Saskaņa):

Lauku skolu nozīme reģionu izglītībai ir jāsaprot jebkuram stratēģiski domājošam politikim, kurš strādā uz to, lai Latvijā attīstītos ne tikai Rīga un Pierīga!

Teikšu atklāti: lauku skolu likvidēšana būs galīgais Latvijas lauku nāves spriedums, jo cilvēku laukos un it īpaši novadu nomalēs vairs nepaliks, un tur nebūs vairs kam strādāt un laist pasaulē bērnus! Jebkurš normāls vecāks pielāgosies sava bērna vajadzībām, un, ja skolniekam, it īpaši sākumskolas posmā, ir jāpavada ceļā līdz skolai pusotra stunda – pat ja viņu līdz skolai ved ar bezmaksas skolas autobusu! – ģimene neizbēgami pieņems lēmumu pārvākties no laukiem uz pilsētu vai tuvāk tai. Bērniem no 1. līdz 6. klasei ir jānodrošina skolas pieejamība pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, lai bērns varētu vai pats kājām tikt līdz skolai, vai ar skolas autobusu, bet lai ceļā pavadītais laiks nebūtu garāks par 10–15 minūtēm. Vispirms ir nepieciešams atrisināt galveno problēmu: skolotāju trūkumu. Pedagogu deficīts novedīs pie tā, ka mēs būsīm spiesti likvidēt ne tikai lauku, bet arī pilsētu skolas! Šajā sakarā pirmais, kas ir jāizdara – «jāiesaldē» visas reformas izglītībā vismaz uz trijiem, pieciem gadiem! Pa šo laiku maksimāli ātri ir jāizstrādā visiem pedagogiem pieņemami un saprotami metodiskie materiāli – ne tikai izglītības satura reformai, bet arī kvalitatīvai pārejai uz 100 % izglītību valstī valodā. Kauns teikt, bet līdz šim laikam mūsu valstī 30 gadu laikā tā arī nav izveidoti metodiskie materiāli latviešu valodas apmācībai bērniem ar citu dzimto valodu! Bet latviešu valodas un literatūras pasniedzēji stabili ietilpst trūkstošo izglītības speciālistu TOP 3! Nepieciešams arī strikts pedagogu algas palielināšanas plāns, kuram ir jābūt piesaistītam vidējai algai valstī.

Bet ja mēs runājam tieši par lauku skolām, uzskatu, ka to infrastruktūras uzturēšanai un lauku skolotāju algu nodrošināšanai nauda savos budžetos ir jāparedz ne tikai IZM, bet arī VARAM un Satiksmes ministrijai.

Ilze Stobova (Latvija pirmajā vietā):

Man ir nepieņemama mūsdienu tendence visu nojaukt līdz pamatiem. Arī skolas – nolicvidēt jau ir viegli, bet izdomāt, kā tās mūsdienīgi attīstīt, ar to vēstures pieredzi, kas tajā vietā, tajā ēkā ir, uzsverot izglītības funkciju, ir jāpiepūlas. Taču esmu pārliecināta, ka šīs pūles atmaksāsies ar uzviņu. Jo bez bērniem – izglītojamiem bērniem, Latvijas kā valsts pastāvēšana ir apdraudēta. Turklāt pieredze liecina, ka lauku skolā var iegūt tikpat labu izglītību kā lielo pilsētu skolās. Svarīgi, lai ir atbilstoša mācību vide un gudrs skolotājs, un tam ir vajadzīgs iedzīvotāju un pašvaldības ieinteresētais atbalsts.

Ir jāmaina attieksme pret skolu kā ekonomiski neizdevīgu investīciju vai luksusa precī. Tā ir sabiedrības attīstības un pastāvēšanas stūrakmens. Turklāt lauku skolas un to bibliotēkas nereti pilda plašāku funkciju – tās ir sabiedriski kultūras un izglītojošie centri.

Igors Prelatovs («Katram un katrai»):

Diemžēl laukos paliek arvien mazāk un mazāk bērnu, tāpēc lauku skolas visbiežāk ir mazas.

Diskusijas par izglītības kvalitāti lielās un mazās skolās turpinās arī speciālistu vidū. Protams, lielām skolām ir vairāk resursu, tomēr mazā skolā skolotājs var veltīt vairāk uzmanības katram bērnam, skolā ir mierīga un mājīga vide. Manuprāt, cik dažādi ir bērni, tik dažādām vajadzētu būt skolām, arī lieluma ziņā.

Lauku skolai ir arī tā nozīme, ka bērns mācās tuvāk mājām, nepavada daudz laika sabiedriskajā transportā, viņa skolas ikdiena ir droša. Tas ir īpaši svarīgi ģimenēm, kurās aug sākumskolas vecuma bērni.

Būsīm godīgi, jebkuras skolas uzturēšana prasa lielus līdzekļus, un jo skola ir mazāka, jo dārgāk izmaksā viena bērna izglītošana. Ticu, ka kādreiz kļūsim par bagātu valsti un varēsim atļauties uzturēt arī ļoti mazas skolas jebkurās lauku apdzīvotās vietās. Bet pagaidām ir būtiski:

1) saglabāt un uzturēt sākumskolas (1.–4. klase) iespējami tuvāk bērnu dzīves vietai;

2) valsts līmenī vienoties par to, kādam ir jābūt optimālam skolu tīklam, kā nodrošināt kvalitatīvu izglītību katram bērnam, kā motivēt jauniešus izvēlēties skolotāja profesiju;

3) veidot skolu tīklu nevis tikai katras pašvaldības interesēs, bet arī veicināt pašvaldību sadarbību (vēl joprojām katra pašvaldība ir ieinteresēta, lai tās bērni nemācītos blakus pašvaldībā, pat ja citas pašvaldības skola atrodas tuvāk, jo tad būs jāmaksā savstarpējie norēķini);

4) nodrošināt pašvaldības ar skolas autobusi, kuri kursētu biežāk, nekā divas reizes dienā (no rīta un vakarā);

5) un pats galvenais: valsts līmenī ir jāīsteno lauku teritoriju attīstības programma, lai cilvēki gribētu laukos dzīvot un audzināt tur savus bērnus. ▣

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem».

MAF
Mediju atbalsta fonds

«Par projekta raksta «Politikī jautājumu krustugunīs» saturu atbild SIA «Vietējā».